

ДЗВОНІК

№43

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 3 рік видання, жовтень, 2010 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 43, 2010 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над **Дзвоником** працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло

Михайлюк, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри
- * розумні поради

Дзвоник завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Наталя ЗАБІЛА

Осі́ннє листя

Настала осінь. Холодом
Повіяло навкруг.
Все більш береться золотом
Зелений ліс та луг.

Від вітру коливаються
Пожовклі дерева,
А листя з них зривається
І пісеньку співа:

– Веселі танцюристи ми,
Кружляєм в висоті, –
Листки, листочки, листики,
Червоні й золоті!

Зриваємось ми зграями
З топольок та беріз,
Злітаємо, кружляємо
І падаємо вниз.

Та вітром знов піднесені
Мчимо з височини.
Нам радісно! Нам весело!
Нам любо восени!

І піснею приваблені,
Листочки на дубках,
На вишеньках, на яблунях
Шепочуться в садках.

Хвилюються, шепочуться:
– Ой, як же нудно тут!
І нам давно вже хочеться
Звільнитися від пут.

Невже ніхто із прив'язі
Не схоче нас зірвать?
Не винесе, не вивезе,
Не пустить танцювать?!

– Та ви ж іще в зеленому, –
Ім каже вітерець, –
А в одязі буденному
Не можна йти в танець.

Як вдягнете убрання те,
Червоне й золоте, –
Легкі та вільні станете
І теж полетите!

Злітає листя зливою
І падає німе...
Вітерець пісні наспівує,
А сам все дужче дме!

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

Петрусь плакав. Плакав уві сні. Наснились йому лелеки. Журавель, чорногуз, веселик, бусел, бузьок. Вони вперше осіли в нашому селі. навпроти дідівської хати. на високому стовпі, що піддержував проводи для електрики. До цього літа ніхто не бачив їхнє «колесо». Петрусь завидував своїм друзям із сусіднього села, де щороку гніздилися такі горді-прегорді птахи. Ступають собі статечно, роззираючись сюди-туди. Спокійні і на диво любі ніжки лапаті, червоні, і раптом – цьоб. Осі і жабка спіймалась. І далі чап-чалап. Було то село із болотами, мочористе, поживи було для птахів доволі. Щоразу, їздячи возом на ярмарок, Петрусь милувався їхнім гніздов'ям. І тепла благодать охоплювала його серце. І от зараз лелеки навпроти їхньої хати. Радість переповнювала Петрусеві груди. І не тільки його. Сусіди теж гуртом задивлялися, як сім'я будує рідне вогнище. Та недовго тривала Петрусева радість, бо однієї ночі хирлява баба, перед будинком якої стояв стовп, на якому собі рідня будувала оселю, рознесла тичкою ще не довершену оселю.

Петрусь плакав уві сні. Навіть кричав, коли прибігла його мати й потормосила.

- Що тапилося? Уже ранок.

Петрусь не мовив нічого, щось морозило його. Ще не виспався? Та ні, очунявся... Та не зовсім. Вийшов на ганок і у сумбурному почуванні якось

несамохіть хлюпнувся у фотель, що на ганку. Ледь отетерів, споквола розігнав свою сонливість, а тьоді заволав:

- Мамо!

Мама з'явилась нешвидко, тож Петрусеві довелося снуватися до літньої кухні, де поралась зі вранішнім обідом мати.

- Що, синку?

- А нічого. Таке ж приснилося, таке ж приснилося...

- А про що?

- Зараз розкажу.

- Тож говори.

- Говорити можна, а про що сказати, не знаю.

- Тож погадкувай.

- Це ж роблю. Мамо, зараз гриби ростуть. Може, ми з Михайликом сходимо в ліс, назбираємо. Мені так пахнуть гриби. Бачиш, бузьки відлітають. Може, грибів назбираємо...

- Гаразд, але в мене роботи по вуха.

- Я допоможу, - сказав і рвучко підвівся. - А що робити сьогодні?

- Ось в городі зібрати, яблука позбирати. А ще горіхи.

- То я покличу Богдана, разом впраємось швидше.

- Добре, синку.

- Мамо, - завагався Петрусь, - а ти мене пустиш у ліс по гриби? Знаєш, так гриби пахнуть. Так пахнуть!

Микола ТРУБЛАЇНІ

ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ І СРІБЛЯСТУ РИБКУ

У горному глибокому озері жила маленька срібляста рибка. По тому самому озеру плавав великий білий лебідь з довгою шиєю і могутнім дзьобом. Одного разу зустрів лебідь рибку і хотів її з'їсти. Стала срібляста рибка проситися:

– Не їж мене, лебедю, красеню білокрилий, велетню чорнодзьобий!

Сказав тоді лебідь:

– Дістань мені черевички, бо лапи мої у воді мерзнуть. Дістанеш, тоді я тебе не їстиму. Не дістанеш – з'їм.

Швидко попливла рибка по озеру шукати черевички. Кругом побувала, на дно спустилася, ніде черевичків для лебедя не знайшла.

жабка, – підожди мене тут.

Залишила рибку між очеретами, а сама на берег виплигнула і заквакала: «Ква-ква, ква-ква, ква-ква!»

Почув це горобчик-молодчик, що сидів на високій вербі, і у відповідь зацвірінчав: «Цвірінь-цвірінь, цвірінь-цвірінь!»

Розповіла жабка горобчикові про біду рибки сріблястої і попросила дістати черевички. Полетів тоді горобчик-молодчик в садок, де гуляла маленька дівчинка Наталочка. Як довідалась Наталочка, що лебідь рибку хоче з'їсти, швиденько принесла горобчикові свої старенькі черевички і наказала: «Лети швидше, швидше, щоб рибку

врятувати!»

Горобчик-молодчик полетів і оддав черевички зеленій жабці-скрекотушці. Жабка плигнула у воду і подала їх рибці сріблястій. Зраділа рибка, зараз же попливла до лебедя. Черевички

Підпливла тоді до берега під очерет і заплакала. Почула той плач зелена жабка-скрекотушка і питає:

– Рибко срібляста, чого ти плачеш?

Розповіла рибка жабці про своє горе.

– Я тобі допоможу, – сказала зелена

ті лебедеві дуже сподобалися, і він пообіцяв тую рибку сріблясту не чіпати.

Переказала свою подяку срібляста рибка жабці-скрекотушці, жабка – горобчикові-молодчикові, а горобчик – Наталочці.

Малюнок Євгена Кузнецова

Ніна МУДРИК-МРИЦ

ЖОВТЕНЬ У САДУ

Ходить Жовтень по саду, каже:

«Яблук не знайду,
Ані яблук, ні грушок
вже немає для діток».

Вибігла Галина з хати,
стала діда потішати:
«Хоч нема грушок в саду,
я, дідусю, вам знайду.

Вже з дерев усі зірвали,
в комірчині поскладали.
В чисті стружки, як годиться,
шаром клали на полицю».

Покрутилася Галина,
повернулася за хвилину.
Ось, дідусю, вам грушок
повен-повен фартушок».

КАШТАН

Я – каштан,
Тільки-що проснувся,
Розбудила мене мама Осінь.

У жупан
Золитистий вдягнувсь,
Тільки ніжки zostалися босі.

Не знайти
Між гіллям чобіток,
А у пальчики зимно, ой ненько!

Скочу вниз
До громадки діток,
Може, хто заховає в кишеньку.

Марія СТРАТІЄНКО

ОСІННЯ КАЗОЧКА

Є на світі мама –
Осіньзолота,
Трьох синочків має
Славна мама та.

Тих синочків знає
Кожне, діти, з вас,
Кожне їх згадає,
Як приходить час.

Наш Івась маленький
Знає всіх підряд:
Вересень і Жовтень
Та ще й Листопад.

Вересень, мов мама,
Всіх дітей збере,
Вдягне їх і взує,
В школу поведе.

Жовтень візьме пензель
І барвисті фарби,
Всі дерева в лісі
Розмалює гарно.

Листопад холодний
Всіх вітрів скликає
І чудове листя
З дерева зриває.

Падають листочки,
Падають всі вряд.
Осінь вже надворі...
Місяць Листопад.

Людмила ДОРОШ

Вітерець-пустунець

Весною, коли в усіх тварин з'являються малята, а дерева, квіти, кущі зацвітають, в родині Вітра теж народилося маля. Його зразу ж назвали Вітерцем, тому що він був веселим та непосидючим і йому постійно хотілося бавитися, літати безупину лугами-лісами. Тож всім, з ким він знайомився, він подобався.

Його тато й мама багато працювали: наганяли дощові хмари, коли рослинам був потрібен дощик, охолоджували своїм холодним подихом, коли все живе перегрівалося від пекучих обіймів сонця. Тож малюку самому доводилося піклуватися про себе та про те, як приємніше провести свій вільний час. Пробуючи свої сили, він дмухав на дерева, гойдаючи їхні гілки, а вони у відповідь шуміли-шепотіли:

- Віт-ттте-рре-ццць, от пуссс-ту-нне-ццць!

Коли він гойдав трави у полі, вони теж, усміхаючись, казали йому:

- Оттт Віт-ттте-рре-ццць, оттт пуссс-ту-нне-ццць!

І навіть квіти, яких Вітерець гойдав-колихав, теж казали йому:

- Пуссс-ту-нне-ццць ти, Віт-ттте-рре-ццць, от пуссс-ту-нне-ццць!

Влітку, коли в переважної більшості дерев зав'язалися і наливалися соком плоди, вони теж бавилися з Вітерцем, погойдуючись під його подихом то вверх, то вниз.

Всі його любили, та і чому ж було їм не любити його? Адже легенький подих освіжував їх, колисав і навіть лоскотав, і всі вони розважалися разом з Вітерцем. Або майже всі. Бо коли з великих свічок каштана показалися маленькі, але досить колючі каштани, їм зразу ж не сподобався Вітерець:

- Облиш, а то поколю! - грізно сказали маленькі колючі каштани.

Час минав, настала пора врожаю. Люди зібрали спочатку фрукти, а потім і овочі. Дерева та кущі залишилися самотніми, тож щоб розвеселити їх, вітерець-пустунець пробував ще сильніше дмухати на тих, аби розвіяти їхню печаль.

А поступово все довкола почало жовтіти, птахи почали збиратися у вирій. Пожовклі листочки з сумом дивилися на них:

- От би й нам з вами! Нам вже так набридло висіти на гілці!

Вітерець піднатужився, зібрав всі свої сили та як дмухне - і полетіло жовте та багряне листя, закружляло хорободом і піднялося в небо, немов табун кольорових пташок.

Аж тут заблагали і пожовклі крилатки, плоди клена:

- Підхопи й нас, пустунець, ми теж хочемо літати! - і вони й дісно полетіли, закружляли-завертілися, немов маленькі вертольотики.

Тільки каштани, хоча вже й вони пожовтіли, а їхні колючки позгиналися і вже не здавалися такими колючими, сердито бубоніли:

- Перестань дути, а то поколю!

Не втерпів Вітерець-пустунець. Та як зібрав всі свої сили, а їх в нього за цілісіньке літо зібралося немало, та як дмухне на них - і ціла злива каштанів полетіла-покотилася на встелену листям землю. Колюча одежина каштанів розкривалася від удару і кругленькі, гладенькі блискучі каштани-м'ячики вистрибували на волю та котилися поміж жовтим листям та жолудями, які вже чекали їх внизу.

А пожовклі трави, кущі та дерева, на яких ще тріпотіли жовті й червоні листочки, зашуміли ще голосніше:

- Оттт Вітттт-рри-сссь-ко, оттт Вітрюгання!

Українська азбука

від Варвари Гринько

Дд

Буква Де –
Неначе дім,
Височезний
Дах на нім.

Жж

– Жу-жу-жу,
Жу-жу-жу,
Свою нірку
Стережу,–
Каже жук.
І стереже.
Він і сам –
Як буква Же.

Ее

Песик з плющу
Не кудлатий.
Куцохвостик ліг
поспати.
Витяг ноги,
Ліг погріться,
Наче буква Е -
Дивіться.

Зз

На осоння
Змій повзе,
Вигнувсь він,
Як буква Зе.
Буква Зе –
Як цифра 3,
Хто не вивчив –
Повтори.

Єє

Буква Є.
Яка ж вона?
Наче скибка
Кавуна,
Кавуна хлоп'я
Просило,
Двічі скибку
Надкусило.

Михайло ТРАЙСТА

ЯК ДІДУСЬ МИРОН ДО ШКОЛИ ХОДИВ

Дорогі мої юні друзі! Хочу вам розказати бувальщину, яку колись-то почув від моєї бабусі Марії. А чи вона правдива? То ви в цьому не сумнівайтесь, бо моя бабуся завжди тільки правду говорили.

І так, жив собі у нашій славній Верхнянці дідусь Мирон – старий-престарий, навіть сам не знав, скільки йому років. А таким хитруном і мудригайлом був, що й не говоріть... Тільки одну ваду мав – не був грамотним, тобто не умів ні читати, ні писати. А тут правнук Андрійко щодня з книжкою до нього під ніс лізе:

– Прочитайте, дідусю, мені оце, прочитаєте мені, дідусю, оте...

А дідусь ні бе, ні ме – читати не вмів.

– Тоді навіщо мені ви книжку подарували, коли читати не вмівте? – з досадою промовив Андрійко.

– А я думав, що ти мені читатимеш з отєї книги, – облизав пересохлі губи старий, а врешті, – здогадавшись, що нікуди до школи таким біднякам, як його правнук, бо, бач, ні взутися, ні вдягнутись нема в що, то тільки важко зітхнув.

Але не даремно говорять, що старі люди переходять на дитячий розум, бо старий Мирон відразу подумав: «В мене і постоли здорові, і сардак потужний, тобто є в чому ходити до школи. Пійду і навчусь письма, щоб потім міг малому з книжки читати...».

– Пізно, діду, занадто пізно ви до школи зібрались, треба було раніше, – посміхнувся учитель-дяк, вислухавши діда, що той письма вчитись хоче.

– Ну, якщо пізно, то пізно! – сказав поважно дідусь.

«Завтра треба буде прокинутись раненько, на зорі, бо, як бачу, школа свої правила має...» – міркував старий Мирон, повертаючись додому.

На другий день, рано-вранці, ледь треті півні «До-о-обри-и-и-й ра-а-ано-о-ок!» проспівали, як дідусь вже змагав до школи.

Але що це? Серед дороги сумка. Відкриває, а всередині гроші.

– Вже зрозуміло мені, що то сам Господь не дозволяє мені грамоти навчитись, – вигукнув радо дідусь і замість школи подався на ярмарок, де купив малому новісінькі шкіряні чоботи, дві пари штанив, а шубку... такої шубки жоден з багачьких дітей не мав. Всього накупив старий для малого школяра, і купу

Малюнок автора

книжок та зошитів, а про олівці – то вже нема що й говорити... Котрі найгарніші, саме ті вибирав.

І так другого дня дідусь Мирон повів за ручку малого Андрійка до школи, а дякові аж сороківця в руку всунув:

– Дивіться, якщо через рік вмівиме читати і писати, я не сороківця, а... –

шепнув щось на вухо дякові дід.

Ще не минуло ні півроку, а Андрійко вже щетавав дідусеві з книжки, як з води.

Правда, в селі злі язики розплескали, що дід Мирон сумку з грішми знайшов, навіть одного разу жандарми його покликали і почали допитувати:

– Правда, діду, що то ви сумку з грішми знайшли?

– Та правда, – розгублено відповів дід.

– Коли це було? – захоплено запитав начальник жандармерії.

– Та коли?.. Давно, ще коли до школи ходив, – відповів невинно дід Мирон.

– Ага! – похитав головою начальник, дивлячись на майже столітнього Мирона.

Більше дідуса не питав ніхто про гроші, а він діждався провжджати свого правнука вчитись у місто, бо: «Бач, він вже розумніший за того дяка!..» – хвалився всім дідусь Мирон.

Микола КОРСЮК

Осінь в полі ходить

Ходить осінь в полі,
В полі по роздоллі,
І дарує щедро
Деревам по льолі.

Дубам лиш руденьку,
Яблуням сизеньку,
А вербам срібlistу,
Калині земlistу.

І ось вже тополі,
Що на межі в полі,
Надівають льолі
Й шелестять по волі.

Ось і груші плідні
Вдягли багрянцю, –
Довго ж виглядали
Осінь-чарівницю.

А черешня вбрала
Льолю полум'яну, –
Мовляв, дивувати
Світ не перестану.

Одинока вишня
Завидує долі,
Що краса осіння
Осиплеться долі.

Бо скоро у полі
Вітри норовисті
Позривають льолі
Й жупани барвисті.

Із гілля зірветься
Листя зосеніле
І вкрис все поле
Сумне, осмутніле.

Буйні вітри війнуть,
Сійнуть сніговиці,
Теплий килим буде
Претрудній землиці.

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

ЯБЛУКО В ОСІННЬОМУ САДУ

Оповідання

Пізньої осені маленькі близнятка Оля й Ніна гуляли в яблуневому саду. Був тихий сонячний день. Майже все листя з яблунь опало і шурхотіло під ногами. Тільки де-не-де на деревах залишилося пожовкле листячко.

Дівчатка підійшли до великої яблуні. Поруч з жовтим лист ком вони побачили на гілці велике рожеве яблуко.

Оля й Ніна аж скрикнули від радості.

– Як воно тут збереглося? – з подивом запитала Оля.

– Зараз ми його зірвемо, – сказала Ніна і зірвала яблуко. Кожній хотілося потримати його в руках.

Олі хотілося, щоб яблуко дісталось їй, але вона соромилась висловити це бажання, а тому сказала сестрі:

– Хай тобі буде яблуко, Ніно...

Ніні хотілося, щоб яблуко дісталось їй, але вона соромилась зізнатися в цьому. Ніна сказала:

– Хай тобі буде яблуко, Олю...

Яблуко переходило з рук в руки, дівчатка не могли дійти згоди. Та ось їм обом сяйнула одна і та ж думка: вони прибігли до мами радісні, схвильовані.

Віддали їй яблуко.

В маминих очах сяяла радість.

Мама розрізала яблуко й дала дівчаткам по половинці.

Василина ГОЛОВЧУК

Цирковий сон

Я дуже хотів бачити живих диких звірів. Мама завжди говорила: «Якщо ти чогось дуже захочеш, від самого серця, то знай, що бажання здійсниться».

Нарешті так і сталося: моя мрія здійснилася, і батько повів мене в цирк, який завітав у місто недалеко від нашого села. Повернувшись з цирку додому, я із захопленням розповідав мамі, що там бачив: лева - царя звірів, як його ще називають. Мені здавалося, що він дивився на всіх зверху вниз напіввідкритими очима, немов хотів спитати: «А знаєш, хто я такий?» Далі три тигри виконували різні вправи і проходили через вогненний обруч, слухаючись батіжка і палиці їхнього дресерувальника. Ведмедики танцювали, мавпи викрикували і стрибали, але більш за все мені сподобалися маленькі коники-поні. Я так хотів їх погладити, почесати, дати їм поїсти.

Я сам вчитель-дресерувальник собак, їх у мене цілий десяток. Собачка на ім'я Панда - маленька, пухнаста, з чорними очима, вухами і мордочкою, дуже схожа на ведмедика панду, а інша собачка Лейла - з короткою гладенькою темно-коричневою шерстю, вона завжди дуже горда. Інші мої собачки - це Безхвостик, Дінго, Рекс, Азорел, Вертихвостик, Сірко, Бровко та Чорненький. Вони всі одягнені у коротенькі шпанці, сорочечки та галстучки, а собачки - в сукенки і бантики: в Панди - голубий, а в Лейли - червоний.

Я входжу в клас із зошитом, де записані клички собак і де я ставлю відмітки за гарну поведінку і знання, за яке даю їм по шматочку м'яса. Собаки сидять за партою, тримаючи передні лапки на парті, підводяться, гавкають на

знак привіту, я роблю їм знак рукою і вони сідають. Тепер у нас урок арифметики і я піднімаю три палички і запитую моїх собак, скільки їх. Панда, Безхвостик, Азорел і Сірко піднімають лапки і відповідає Безхвостик. Він піднімається три рази і тричі гавкає. Я хвалю його, записую і роблю знак сісти.

Далі підношу п'ять палиць і відповідає Азорел, тричі вигавкуючи. Я теж хвалю його і записую результат. Тепер піднімаю всі вісім паличок і чекаю, хто відповість.

Лейла весь час ховається під парту, як і учень, який не вивчив урок, а Дінго також грається. Я запитую їх, а вони не знають відповіді. Я їх сварю,

роблю знак, щоб сіли і відповідає Панда, і знову дає правильну відповідь.

Ось і закінчився урок арифметики і наприкінці всі, які знали відповідь, отримують оцінки - шматочки м'яса.

Наступний урок - фізкультура, її люблять всі.

Собаки грають у футбол, а собачки стоять скраю, як вболівальники і, весело підскакуючи, гавкають. Опісля беруться в танок, до мене підбігає Лейла, але я сердитий на неї і танцюю з Пандою. Шматочки м'яса дісталися всім і всі вони веселі.

Нарешті урок музики, який всі так люблять. Ми весело співаємо, немов лаємося вночі на місяць, що сміється над нами.

Я похвалив всіх і дав по шматочку м'яса. Нараз почувся дзвінок, я розплющив очі і бачу всміхнену маму, яка каже:

-А далі що, синку? Ти так і не сказав.

Я теж всміхаюся, обнімаю маму і чесно признаюся, що я заснув і розповідаю їй свій «цирковий» сон.

І граємося, і вчилимося!

Прикмети осені в малюнках

1. Уважно розгляньте кожний малюнок і його пояснення.

Андрійко одягає светер. Чому не літню майку чи сорочку?

Відкриває двері хати, щоб вийти надвір.

Білка збирає горішки і складає їх у дупло.

Він взуває гумові чоботи. Чому не черевики?

Надворі дощить, болото, дме вітер, холодно. По чому видно, що надворі вітер? Чи добре, що Андрійко вийшов надвір простоволосим?

Ведмідь уклався зимувати в барлозі. Як готуються до зими інші лісові тварини: білочка, лисичка, зайчик?

Потім він одягає дощовик (плащ). Для чого?

2. Вкажіть прикмети осінньої пори, орієнтуючись по тому:

- одягнутий чи взутий Андрійко;
- яка погода восени і як виглядає природа тепер;
- які птахи відлітають в теплі краї, а які зимують у нас;
- де перебуває зимою ведмідь, чим він живиться зимою;
- чому білка носить горішки в дупло?

3. Складіть розповідь про те, за якими іншими прикметами ви впізнаєте осінь?

Подав І. Ребошанка

ЧЕСНИЙ ВІВЧАР

Угорська народна казка

Якось до короля Матяша приїхав у гості сусіда-король. Привітались вони, як давні друзі. От гість і каже:

– Чув я, що у вас є вівця, яка дає золоту вовну.

– Еге ж, – гордо відповів король Матяш, – в отарі є в мене одна золотошерста вівця. Є й вівчар, який ніколи не бреше.

А сусідній король на це:

– Не може такого бути. Ось я доведу! Обдурю його так, що він і не схоче, а збреше.

– Б'юсь об заклад, що він цього не зробить! Якщо програю – віддам половину свого королівства, – сказав король Матяш.

– А я віддам половину свого королівства, якщо він не збреше, – відповів гість.

Вони сказали один одному “на добраніч” і розійшлись.

От сусідній король перевдягнувся в селянське вбрання й пішов на хутір до вівчаря. Привітався з ним, а вівчар і відповідає:

– Добри вечір, ваша величність!

– Звідки ж ти мене знаєш? – здивувався король.

– По розмові впізнав, що ви – король, – відповів вівчар.

Король, не довго думаючи, каже:

– Дам тобі цілу купу грошей та ще й шестеро коней, тільки віддай мені золотошерсту вівцю.

– О ні, – відповів вівчар, – не віддам нізащо, бо мій король мене повісить.

Тоді сусідній король пообіцяв ще більше грошей, але вівчар і на це не пристав.

Прийшов король додому і засмутився, що не зміг придбати золотошерсту вівцю. Побачила дочка, що він сумний, та й каже:

– Не бідкайтесь, батечку, ось я піду до того вівчаря і обдурю його.

І пішла. А з собою взяла ящик золота й пляшку вина. Завела з вівчарем розмову, почастивала вином. Вівчар так розвеселився, що обіцяв віддати королівській дочці золотошерсту вівцю, коли вона вийде за нього заміж.

Довго вагалася королівська дочка, та нарешті погодилась. А тоді й каже вівчареві:

– Злупи шкуру з вівці, м'ясо з'їж, а шкуру віддай мені!

Вівчар так і зробив. Дівчина понесла батькові золотошерсту шкуру. Зрадів старий король, що дочка зуміла обдурити вівчаря.

Настав ранок. Тяжко зажурився вівчар. Що ж йому казати, коли король питає про золотошерсту вівцю?

Сумний, вирушив він до королівського палацу. Дорогою кілька разів повторив, що має розповісти королю. Упхнув палицю в мишачу нірку, зверху настроїв свій капелюх, задкуючи, відійшов на кілька кроків і попрямував назустріч капелюхові. А тоді, змінивши голос, почав:

– Що нового на хуторі?

– Та нічого, тільки золотошерстої вівці немає. Її з'їв вовк.

Сказав ці слова й сам злякався.

– Брешеш, – каже далі голосом короля, – бо вовк разом із нею роздер би й інших.

Тоді вівчар витяг палицю з нірки, надів капелюха і пішов далі.

Знову побачив мишачу нірку. Знов почав:

– Що нового на хуторі?

– Золотошерста вівця втонула в колодязі.

– Брешеш, а інші чом не втонули?

Вівчар знов висмикнув свою палицю і з важкою душею почимчикував до королівського палацу. Натрапив він і на трепю нірку. Повторив те саме:

– Що нового на хуторі?

– Вкрали золотошерсту вівцю.

– Брешеш, бо тоді покрали б і інших!

Після цього вівчар замовк і більш не казав нічого. Взяв капелюх і палицю та й пішов просто до короля Матяша. За столом сидів з дочкою і сусідній король. З нетерпінням чекали вони, що брехатиме вівчар.

– Що нового на хуторі? – спитав король Матяш.

– Нічого такого, тільки те, що я виміняв золотошерсту вівцю на чорну та вродливу!

– Ну, то принеси ж її сюди! – радісно вигукнув король Матяш.

А вівчар відповідає:

– Ось вона, сидить поруч з вами!

– Ура! Правду сказав! – вигукнув король Матяш. – За це дарую тобі половину королівства, яке віддасть мені сусід.

Загадки

Кулька крутиться, працює,
А з-під кульки – рідина.
Швидко літеру малює
На папері – ось вона.

(Ручка)

Дуже я потрібна всім –
І дорослим, і малим.
Всіх я розуму учу,
А сама завжди мовчу.

(Книга)

Великий будинок у місті стоїть,
Та завжди, як вулик бджолиний, шумить.
Як чаша, він повний знаннями,
Ласкавий будинок цей з нами.

(школа)

Є чарівник у школі в нас.
Ану, впізнайте, хто він?
Озветься – тиша йде у клас.
Озветься ще раз – гомін.
Щоб не спізнитись на урок,
Нам голос подає...

(Дзвоник)

У носатого Івана,
Одежина дерев'яна.
Він у чистім полі ходить
І по ньому носом водить.
Не стрижений, не чесаний –
Гострим ножем затесаний.

(Олівць)

Цікаво знати!

Віталій ТАНАСІЙЧУК

Хто бачить все довкола себе

Що ти робиш, щоб подивитися назад? Звичайно, озирасяєшся. Так роблять люди, собаки й навіть змії. Сові - тій і повертатися не треба, у неї голова вертиться, як на шарнірі. З якого боку до неї не підходить - хоч збоку, хоч ззаду, - вона, не ворушачи тулубом, буде повертати за тобою голову.

Ну, а як озирасяєся хамелеон? Хамелеони - це родичі ящірок. Вони дивують людей своїми звичками. По-перше, вони можуть міняти своє забарвлення. Коли хамелеон сидить на листі, він зелений, а переповзе на камінь - стає сірим, під колір каменя. По-друге, чудовий у нього язик - липкий і майже такий само довгий, як сам хамелеон. Сяде поблизу коник чи метелик - хамелеон немов вистрелює своїм язиком.

Але найдивовижніші у хамелеона очі. І не тільки тому, що вони дуже випуклі й покриті лусками. Головне - як вони дивляться. У людини, у птахів, тварин, ящірок обидва ока завжди дивляться в один бік - куди одне, туди й друге. А ось у хамелеона кожне око саме по собі. Одне може вниз дивитись, друге - назад чи вбік. Зручно!

Багато комах також можуть бачити

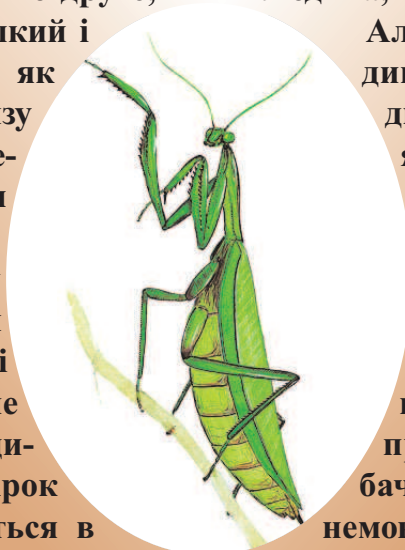
все довкола себе, не ворушачи головою. Жив якось у мене на віконці, на квітці, богомол*. Мух ловив. Сидить на гілці, передні ноги до грудей підіжме - немов молиться. Тому його й називають богомолом.

Але роздивившись як слід ці ноги, побачиш на них великі крючки й зубчики і зрозумієш, що це не тихоня, а розбійник.

Сидить він непорушне, сам зелений, і листки довкола зелені - ось його й не видно. Уперед дивиться, нагору, вниз, назад - і все це не повертаючи голови. А побачить щось цікаве, схилить голову, зовсім як людина, придивиться, а потім - хват!

Але як же може богомол дивитися відразу в усі боки? Подивися на малюнок - бачиш, які в нього очі: великі, випуклі, як половинки яблука. А складаються вони з багатьох дрібних очок, притиснутих одне до одного. Одне очко помічає тільки дрібненький шматочок листка чи гілки, проте тисячі оченят разом бачать все довкола. Виходить немов мозаїка, складена із маленьких окремих шматочків. Очі в богомола круглі, і маленькі очка направлені в усі боки, ось чому й бачить богомол відразу і попереду, і позаду, і вниз, і вгору.

*богомол - (рум. розмовне) *călugărita*

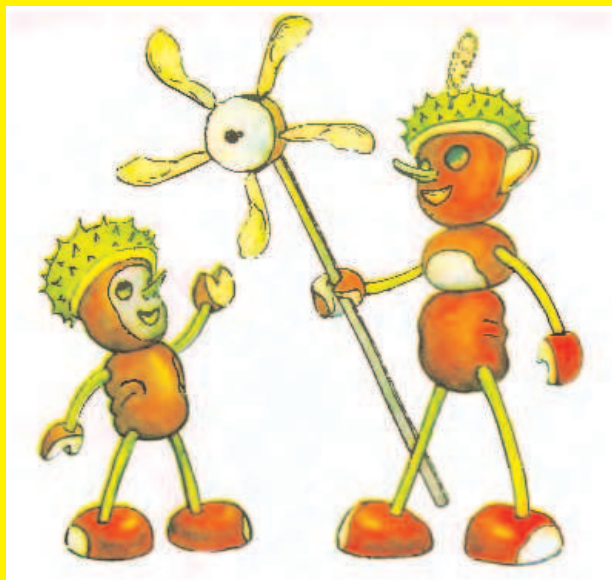
Зроби своїми руками!

Іграшки з природного матеріалу

Настала осінь, картоплю, моркву вже прибрано з городів на зиму. Та вони корисні не лише для вживання, з ними можна й... погратися! З них не важко зробити іграшки, тому що картоплю й моркву легко розрізати, розколювати.

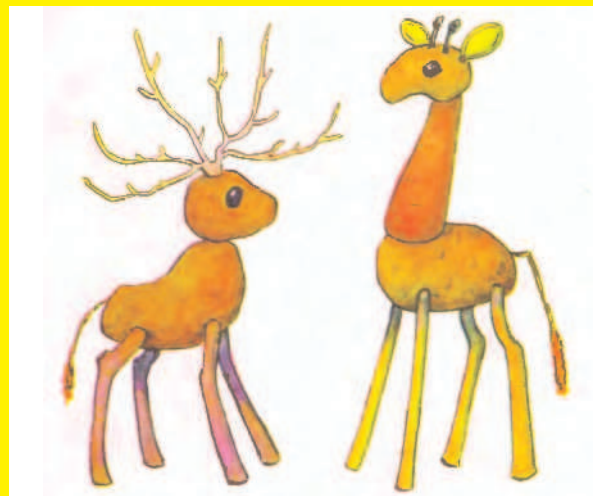
Іграшки не обов'язково робити такі, як на малюнку. Наприклад, роги оленя, зроблені з паростків картоплі, можна виготовити з тоненьких гілочок або бур'яну. Очі можна зробити з чорних горошинок, кругленьких квасолинок, соняшникового насіння, зернят гречки.

Вуха радимо вам зробити з гарбузового насіння, а ноги – з паличок, сірників або товстого дроту.

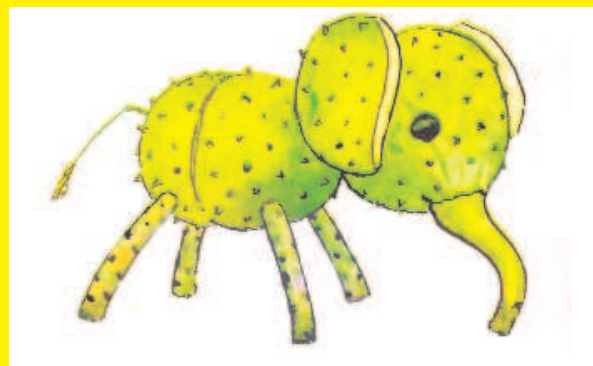

А ще осінь – пора каштанів. Зібравши свіжих каштанів, ви дуже легко зможете виготовити слоника та чоловічків.

Слоника зробіть з нелущених каштанів. Один з каштанів візьміть з нелущеним черешком – це хобот. До другого прикріпіть чотири товсті палички – це

ноги. З'єднайте обидва каштани, прилаштуйте до голови дві каштанові шкаралупи – це вуха. Слоник готовий!

З каштанових шкаралупок зробіть капелюшки для чоловічків, а млинок – з половинки каштана та насіння клена. Спочатку в центрі розрізаного каштана зробіть дірочку, щоб цвях вільно просувався в неї, а каштан крутився. Прибийте цвях до палички, а в каштан, що на цвяху, вставте кілька насінин клена по краях розрізу, трішки боком до вітру, і млинок стане крутитися. Замість кленових насінин можна вставити пір'їнки.

Сторінка народознавства

День св. Дмитрія

У листопаді земля, сповна віддавши людям усе, що вродило, спочиває до нового врожаю. На цей час у господарстві меншає робіт, комори повняться хлібом і гримлять по селах весілля. А щоб завжди була щедрою осінь і багатою земля, хлібороб, за звичаєм споконвічним, складав подяку родичам-заступникам – Дідам, усім предкам, що й із того світу опікуються живими. Саме з цієї давньої традиції вшанування померлих перед зміною пори року, закінченням чи початком важливого трудового процесу постали християнські поминальні звичаї.

Звичай осіннього поминання померлих календарно поєднаний до дня пам'яті великомученика Дмитра Солунського 26 листопада, (8 листопада за старим стилем) і відзначається в суботу напередодні.

В Україні у так звану Дмитрову суботу («на осінні Діди») поминають не тільки померлих членів родини, а й усіх тих, хто помер наглою смертю. Як правило, зранку нічого не варять і не їдять. А вже надвечір готують вечерю й неодмінно – коливо – ритуальну їжу. Вся сім'я сідає до столу, хтось один читає поминальну молитву і в тиші (щоб на тому світі покійні мали спокій) вечеряють. Посуд зі стравою, а також ложки залишають на столі для предків, які мають прийти вночі.

На Волинському Поліссі ритуальною стравою було не коливо, а млинці. Їх пекли відчинивши двері, чи вікна, щоб солодкий і смачний хлібний дух виманив

Дідів додому. Вони ж бо, стільки літ живуть під землею, в темряві, стали погано бачити, і за пахощами млинців їм буде легше втрапити до рідні.

Таким чином, переддень св. Дмитра став днем поминання покійних. У православному церковному календарі є сім таких днів шанування предків (ці дні називають звичайно «родинними суботами»): на Масляному тижні, перед Трійцею, перед днем св. Дмитра й на Радоницю.

В ці дні служаться вселенські, тобто всезагальні панахиди – спеціальні служби, які присвячені пам'яті покійних. «Родинні суботи» – це безумовно пережиток стародавнього культу мертвих, коли вважалося, що душі померлих потребують їжі й узагалі турботи й догляду із боку живих і самі в свою чергу, спроможні надавати допомогу живим.

Як бачимо, в основі цих і нині суцільних звичаїв лежать давні уявлення наших предків про єдність світобудови і безперервність життя.

Від Дмитра вже не засилали сватів, бо скоро починався Пилипівський піст, і весіль не гуляли. Через те кпили з непросватаних дівчат. Зокрема, на Полтавщині казали: «До Дмитра дівка хитра, а після Дмитра зустріне собаку та й питає: «Дядьку, чи не бачили старост?»»

Святий Дмитро вже приносить зиму. В народній колядці співається:

*У святого Дмитра труба із срібла...
А як затрубив ще й святий Дмитро,
Та й покрит зимков усі гори біло...*

Золоті косички

Слова В. Зорік

Музика Н.Шевченко

Ніжно

О - сінь за - плі - та - ла зо - ло - ті ко - сич - ки
 Вер-бам, що гу - ля - ли в лі - сі бі - ля річ - ки.
 Ті ди - ви - лись мовч - ки у дзер-каль-ну во - ду
 На сво - ю ді - во - чу зо - ло - тис - ту вро - ду.

Осінь заплітала
 Золоті косички
 Вербам, що гуляли
 В лісі біля річки.

Приспів:

*Ті дивились мовчки
 У дзеркальну воду
 На свою дівочу
 Золотисту вроду.*

Сонце розплескало
 Промінці грайливі,
 Вербонькам сказало:
 «Ви такі красиві!»

Приспів.

І тихенько зовсім
 Осінь запитала:
 «Чи я гарно коси
 Вам порозплітала?»

Приспів.

Розмалюй сторінку

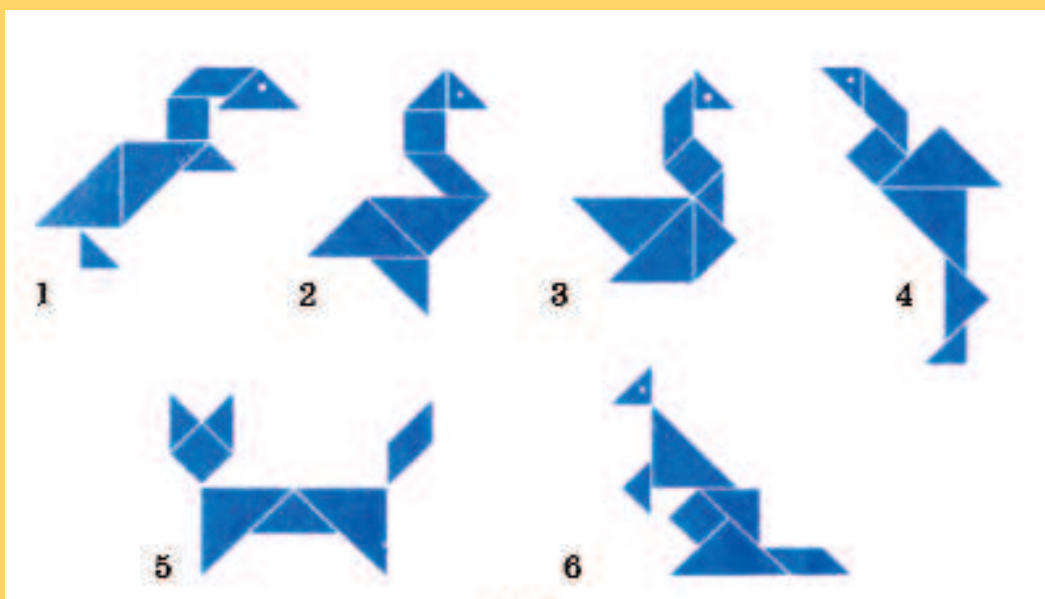
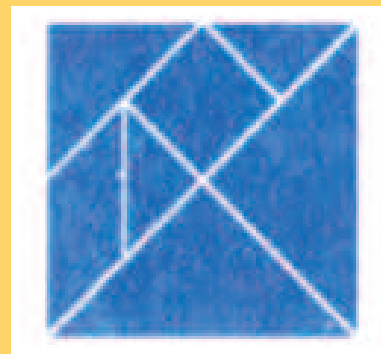

Складаємо звірят

Танграм – це китайська гра про складання фігур з частинок розрізаного квадрата. Для цього підготуйте олівець, лінійку, ножиці та аркуш цупкого паперу, з якого виріжте квадрат 10x10 см.

Спробуйте скласти із цих частин фігурки, подані нижче.

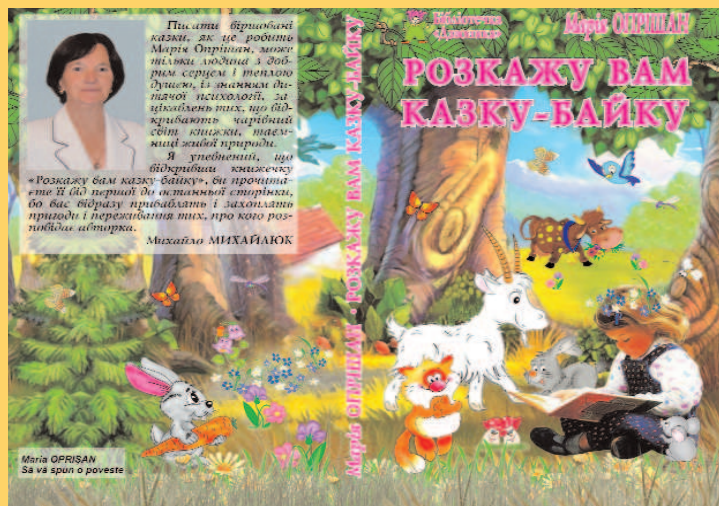
Гадаємо, що вам сподобається гра танграм та звірятка, які ви складате власними руками.

Джерело: збірка «Країна міркувань»

Розв'язання sudoku з попереднього числа

5	3	9	8	2	7	1	6	4
2	7	1	4	3	6	8	9	5
6	4	8	1	9	5	2	3	7
4	6	7	5	1	3	9	8	2
1	8	2	9	7	4	3	5	6
3	9	5	2	6	8	7	4	1
7	5	4	3	8	2	6	1	9
9	2	3	6	5	1	4	7	8
8	1	6	7	4	9	5	2	3

Бібліотечка «Дзвоника» збагатилася ще однією книжечкою!

Пішаємося нашими дітьми!

Ми всі діти українські,
Український славний рід,
Дбаймо, щоб про нас, маленьких,
Добра слава йшла у світ.

Дбаймо, щоб той скарб любові,
Що нам Бог в серця вселив,
Рідну землю й рідий нарід
Прикрасив і збагатив...

Юрій Шкрумеляк «Ми всі діти»

**Емануела Мірела Трайста,
7 клас**

**Даріус Василь Трайста,
1 клас**

**Діти з с. Мурігйол Тульчанського повіту, які вивчають українську мову: Юрій Влад,
Аделіна Пугачук, Міхасла Періклянц, Джорджіана Загоренку, Крістіна Родіна**